

**Juhász Lilla Mária
Rigó Attila**

KORRUPCIÓMEGELŐZÉS ÉS INTEGRITÁS SZEMLÉLET A KÖZSZOLGÁLATBAN

*Tansegédlet
NKE Közös alapozó modul, Szociológia tankönyv*

Lektorálta: Klotz Péter

2014.

Tartalomjegyzék

Bevezetés: „Az új szemlélet alapjai”

I. Korrupció

- 1. A fogalom hazai és nemzetközi elemzése**
- 2. A korrupció mérése**
- 3. A korrupció mint nemzeti ügy kezelése**
 - 3.1. A magyar állam kiemelt ügye a korrupció megelőzése, de miért?**
 - 3.2. Magyar antikorrupciós kronológia**
- 4. A vonatkozó jogszabályok**
- 5. A hivatásetikai kódexek szerepe a korrupciómegelőzésben**
- 6. Nemzetközi korrupcióellenes összefogás főbb csomópontjai**

II. Integritás

- 1. A fogalom**
- 2. Integritásmenedzsment**
 - 2.1. Integritáspolitikai**
 - 2.2. Integritásirányítás**
 - 2.3. Integritásrendelet céljai, avagy az integritás jogi szabályozottsága, az integritás tanácsadók szerepe**

III. Záró gondolatok

Felhasznált irodalom

Készült: 2013, hatályosítás lezárva 2014.

Tansegédletünk célja, hogy a köz szolgálatára készülõ hallgatók megismerhessék a korrupcióhoz kapcsolódó alapfogalmakat, az etikus tisztviselõi magatartás alapelveit, ezáltal az elsajátított ismeretek hozzájáruljanak az integritás szemlélettel áthatott hivatásrendi kultúra elterjedéséhez és hasznosulásához hazánkban. A hazai és nemzetközi helyzet bemutatásával, az alapfogalmak ismertetésével szeretnénk keretet adni a késõbbi korrupciómegelõzési tartalmú tanulmányok, gyakorlati tréningek megvalósításához.

A tansegédlet megszületése a korrupciómegelõzési szakpolitika eleme is egyben, hiszen hozzásegít ahhoz, hogy a közigazgatási, rendõri és katonai hivatásra való felkészítés során, a tisztviselõ-jelöltek megismerjék az állam és polgárai védelme érdekében alkalmazható korrupciómegelõzésre irányuló szemléletmódot és eszközeit, továbbá stabil értékhordozói legyenek az integritás szemlélet érvényesülésének a gyakorlatban.

Minden állami mûködés megítélésében mértékadó az állampolgárok bizalma, az adófizetõk pénzébõl mûködtetett államnak a „jó állami” mûködés érdekében meg kell felelnie a polgárok elvárásainak, igényeinek és az ügyfélközpontúság szem elõtt tartásával kell a közösségi szükségleteket kielégítenie, a közfeladatokat ellátnia. A közszolgálat teljes rendszerének megújítása során kiemelt szempont az államapparátus etikai reformja, mely hozzájárul ahhoz, hogy az elvek, intézkedések és eszközök alkalmazásával a korrupció elleni küzdelemben hatékonyabban teljesítsen országunk.

A köz szolgálatában vállalt munka magában hordozza az erkölcsiséget, azt, hogy aki az állam nevében eljárva végzi mindennapos munkáját a közigazgatásban, a rendõrségnél, a katonaságnál, kiemeltebb erkölcsi és etikai követelményeknek szükséges megfelelnie. A korrupció megelõzése minden állami szerv feladata és kötelessége, ez a transzparens, demokratikus jogállami mûködés alapeleme. Ez a magas szintû erkölcsiség és hivatásetikai helytállás megköveteli, hogy a tisztviselõ munkája során megelõzze a korrupciót és megvédje az államot a számára kedvezõtlen folyamatoktól, olyan eseményektõl, melyek bekövetkezése az állampolgárok államba vetett hitét veszélyezteti és rontja.

Magyarország elkötelezett a korrupciómentes, transzparens állami mûködés megvalósítása iránt, e kijelentés alapjait a jogforrási hierarchia élén álló, Alaptörvényünkbe foglalt rendelkezések is bizonyítják:

- Magyarország független, demokratikus jogállam. [B] cikk (1) bekezdés]
- A közhatalom forrása a nép. [B] cikk (3) bekezdés]
- Magyarország a kiegyensúlyozott, átlátható és fenntartható költségvetési gazdálkodás elvét érvényesíti. [N] cikk (1) bekezdés]
- Mindenkinnek joga van személyes adatai védelméhez, valamint a közérdekû adatok megismeréséhez és terjesztéséhez. [VI. cikk (2) bekezdés]

Alapvetõ **szemléletváltás** következett be a magyar állami mûködés átlátható mûködésének biztosítása érdekében. Míg korábban az antikorrupciós szakpolitikák, stratégiák a már megvalósult korrupciós cselekmények megtorlására és szankcionálására helyezték a hangsúlyt, napjainkban, a nemzetközi trendekhez igazodva a megelõzés került elõtérbe hazánkban is, ugyanakkor a szankcionálás továbbra is hangsúlyos szerepet tölt be.

Összegezve azt mondhatjuk, hogy **az állami szervek a köz szolgálatára hivatottak és hivatásukat csak akkor képesek betölteni, ha áthatják működésüket a köz szolgálatából következő értékek: a szakmai felkészültség, a pártatlanság és elfogulatlanság, az erkölcsi feddhetetlenség, valamint a közérdek előtérbe helyezése az egyéni érdekekkel szemben.**¹

I. Korrupció

1. A fogalom hazai és nemzetközi elemzése

A korrupció sokrétű fogalom, pontos, általánosan elfogadott meghatározása nem létezik. A köznyelv sokféle értelemben, számos vetületi megközelítésből használja, ezen kívül kultúra-, tudományág- és korszakfüggő, hogy mi tekintendő korrupciónak. A következőkben többféle megközelítésben ismertetjük a fogalmat.

A korrupció fogalma a **latin *corruptio* szóból ered, ami romlást, rontást jelent.** Eredetileg Niccolò Machiavelli Polübiosztól vette át a fogalmat, s a *corruzione* kifejezést általánosságban a kormányzás romlására használta, függetlenül annak okaitól. A kifejezést később többen is átvették, majd a XIX. század elejétől már a megvesztegetés is a szó jelentési körébe került. **Legáltalánosabb megközelítésben** ma a korrupció fogalma alatt **olyan törvénybe vagy közérkölsbe ütköző cselekedetet értünk, amely során valaki pénzért vagy más juttatásért vagy annak kilátásáért cserébe, kötelessége megszegésével jogosulatlan előnyhöz juttat másokat.** Passzív korrupciónak tekintjük azokat a cselekményeket, amelyek során a megbízott és döntéshozatali felelősséggel felruházott személy a megbízó érdeke helyett önös vagy részérdekeket követve, mástól jogtalan vagy etikátlan előnyt elfogadva, és őt jogtalan vagy etikátlan előnyhöz juttatva jár el (passzív korrupció). **Aktív korrupciónak** tekintendő ennek fordítottja, tehát amikor valaki az adott eljárással megbízott és döntéshozatali felelősséggel felruházott személynek jogtalan vagy etikátlan előnyt nyújtva vagy felajánlva, jogtalan vagy etikátlan előnyt ajánl fel (aktív korrupció). A korrupció fogalma tehát magában foglalja a közérdek sérelmét, és a politikai és közigazgatási mellett ugyanakkor a magánszektorban jelentkező cselekményekre is kiterjed.

Az előnyhöz juttató pozíciójától függően beszélhetünk politikai, közigazgatási, valamely közszolgáltatási (például egészségügyi) vagy gazdasági korrupcióról. A korrupció fogalmának normatív, szervezetszociológiai, társadalomelméleti és közgazdasági megközelítését is ismerjük.

A **hazai büntetőjog** a korrupciós jelenségek szűkebb értelmű meghatározására biztosít lehetőséget. Utóbbi megfelel például a vesztegetés, a befolyással üzérkedés és a hivatali vesztegetés jogi tényállások Büntető Törvénykönyvbeli szabályozásának, illetve szankcionálásának (**kriminális korrupció**). A **szociológiai értelemben vett korrupció** fogalmát Magyarországon a nepotizmus, az érdekkijárási, a szürkegazdaság, a paraszolvencia, újabban pedig a rossz privatizációs gyakorlatok, a kapcsolati tőke, vagy kapcsolati háló intézményei írják le.

¹ 1104/2012. (IV. 6.) Korm. határozat a korrupció elleni kormányzati intézkedésekről és a Közigazgatás Korrupció-megelőzési Programjának elfogadásáról

Az államigazgatási szervek integritásirányítási rendszeréről és az érdekérvényesítők fogadásának rendjéről szóló 50/2013. (II. 25.) Korm. rendelet értelmében **a jogalkotó Magyarországon korrupció alatt a jogtalan előny nyújtását vagy megszerzését, míg korrupciós kockázat alatt a jogtalan előny nyújtásának vagy megszerzésének lehetőségét érti.**

A különböző **nemzetközi szervezetek** (Egyesült Nemzetek Szervezete /ENSZ/, Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet /OECD/, Európai Unió /EU/, Európa Tanács /ET/) a korrupció elleni küzdelemmel kapcsolatos dokumentumaikban részben eltérően közelítik meg a korrupció fogalmát. Míg például az OECD a nemzetközi gazdasági tranzakciók során felmerülő vesztegetés meggátolását tekinti alapvető feladatának, vagy az Európai Unió a saját gazdasági, döntéshozatali eljárásának tisztaságát és a pénzügyi érdekeinek védelmét – tehát korrupció elleni szektorális fellépést – helyezi előtérbe, addig az Európa Tanács mind az (állami és magán) gazdaságban, mind a politikában és a civilszférában megjelenő korrupció elleni, (univerzális) büntetőjogi fellépést részesíti előnyben. A nemzetközi egyezményekben fellelhető közös vonások az alábbiak:

- az egyes tagországok saját társadalmi, gazdasági berendezkedésükhöz igazítva alakítják ki a korrupciómegelőzési politikájukat, a nemzetközi egyezményekben meghatározott elvek érvényesítését vállalják tagságukkal;
- a korrupciónak a nemzetközi gazdasági, üzleti életben és a közigazgatásban játszott romboló szerepét emelik ki;
- a korrupciót nem tekintik kizárólag büntetőjogi problémának, de az ellene való fellépésben a büntetőjognak kiemelt szerepet tulajdonítanak;
- az egyes szervezetekhez köthető nemzetközi konvenciók kiemelten fontosnak tartják a gazdasági, közigazgatási döntéshozatali eljárások átláthatóságát (transzparencia), követhetőségét és ellenőrizhetőségét;
- az egyéni felelősség fontossága mellett hangsúlyozzák a gazdasági társaságok kollektív felelősségét.

2. A korrupció mérése

A korrupció bizonyításából, illetve a látencia magas fokú mértékéből következik, hogy a korrupció mérése nehéz folyamat. Kidolgoztak viszont olyan mérési módszereket, amelyek a megelőzés stádiumában szolgálnak hatékony segítséggel az összképalkotás során, illetve megfelelő kockázati térképet adnak. Ezen módszerek támogatják a korrupcióellenes stratégiai tervezéseket, korrupciós politikákat, illetve a szervezetrendszer átalakításának folyamatát is.

A korrupcióval kapcsolatos **mérési módszerek** a kockázatelemzés és felmérések során alakultak ki:

- Anonim kérdőívek kitöltése vagy önbevalláson alapuló vizsgálatok összeállítása.
- A korrupciós észlelés közvetett módszerének alkalmazása, amely a korrupciós büntetőeljárások számának alakulását méri egy adott intervallumban.
- A korrupció korrelációs módszerrel történő mérése jelentős indikátorokhoz viszonyítva, mint például országonként az adóelkerülés megjelenési formái és gyakorisága, a feketegazdaság mértéke.

A korrupció mérésével kapcsolatban különbséget tehetünk az ún. **vizsgálati alapú és a nem vizsgálati alapú módszerek között**, amelyek az előzőekhez képest pontosabb módszert jelentenek. A vizsgálati alapú módszerek közül a Transparency International (TI) Korrupciós Érzékelési Indexe (CPI - Corruption Perception Index) ismert széles körben, amely kumulált indexek útján a korrupciónak a közhivatalnokok és a politikusok körében érzékelt mértéke alapján rangsorolja az országokat. A TI 2013-as jelentése szerint Magyarország a vizsgált 177 ország közül a 47. helyet foglalja el a rangsorban, melyben az első helyre rangsorolt Dániában a legalacsonyabb a korrupció mértéke a szervezet szerint. Az Európai Unió 28 tagállamából ez a 20. helyet jelenti, ez is jelzi, hogy hazánk részéről új szemléletmódra és felzárkózásra van szükség. A nemzetközi összehasonlítás szerint hazánk közepesen korrump országnak tekinthető, de a teljes rangsort tekintve megelőz más hasonló gazdasági, társadalmi berendezkedésű európai uniós országot. A nem vizsgálati alapú korrupciós szintet mérő módszereknek tekinthetőek a büntetőeljárás statisztikák, a gazdasági mutatószámok és a feketegazdaság nagyságának becslése. Az adózás elkerülésére irányuló korrupciós esetek tekintetében a kiesett adóbevétel nagyságának becslésére irányuló mérési kísérlet is kiemelt fontosságú, ez a pénzügyi politikán keresztül is érezteti a hatását.

3. A korrupció mint nemzeti ügy kezelése

3.1. A magyar állam kiemelt ügye a korrupció megelőzése, de miért?

Miért tekintjük károsnak a korrupciót? Elsődlegesen a fekete gazdaság, a befektetési, pályázati visszaélések, a közszolgálat során a hivatali visszaélések mind az államot és ezáltal annak polgárait károsítják meg, ekkor az egyéni érdek a köz érdeke elé kerül, amely az állam gazdasági növekedésének, vagyis a közfeladatok hatékonyabb ellátásának akadályozásához vezet. A korrupció hátráltatja a gazdasági fejlődést, mely által örök körforgást képezve a polgárok mindennapjaira is kedvezőtlen hatással van. Fontos körülmény, hogy rombolja a közbizalmat, az állampolgárok államba vetett hitét, egyes értelmezések szerint a kialakulásában szerepe van az egyes országok életszínvonalának, politikai stabilitásának, a tulajdonjogok alapvető érvényesülésének, valamint a társadalmi-gazdasági berendezkedés és annak igazságtalanságai is okokként feltételezhetőek. Mindezek mellett alapvetően morális-erkölcsi hozzáállás kérdése. A közszolgálatban éppen ezért a morális értékek erősítését és a helyes, helytelen cselekedetek felsorakoztatását tartják fontosnak a megelőzés során, ezáltal kijelölik, hogy a tisztviselők milyen kereteken belül segíthetik ügyfeleiket, az állampolgárokat, melyek azok a magatartások, melyek károsak a köz és az állam számára valamilyen módon. Korábban kiemeltük, hogy a tisztviselők az állam képében jelennek meg mindennapi feladataik ellátása során, így fontos szempont kiválasztásuk során, hogy az állam iránti elkötelezettségük elég erős legyen ahhoz, hogy munkájuk során ne éljenek vissza tisztségükkel. Az integritás szemlélet a szervezet ellenállásának erősítését hordozza magában, a megelőzés úgy érhető el a leghatékonyabban, ha olyan szervezeti működési módokat alakítunk ki, amelyek támogatják a tisztviselőket és nem kényszerítik őket vállalhatatlan szituációkba.

A magyar hivatali korrupciós esetek változatos képet mutatnak. Az Állami Számvevőszékkel 2008-ban együttműködő holland szakemberek a közsféra tekintetében a korrupciós kockázatok három szintjét különböztették meg², ezek a területek jelentik a magyar közsféra korrupciós „melegágyait” is.

Kockázatos tevékenységterületek	Intézményi kockázatterületek	Személyeket érintő kockázatok
Pénzbeszedés	Tökéletlen könyvelési, belső kontroll rendszerek	Tevékenység-összeütközések, összeférhetetlenség
Szerződés-kötés	Új szervezet	Szervezeten belüli kulcspozíció
Kifizetés	Független szervezetek	Alacsony jövedelem
Juttatás, engedélyezés	Bürokrácia	Alacsony képzettségi, szakmai kompetenciák
Vizsgálat, intézkedés fogantatása	Kiszolgáltatottság	Rossz karrier kilátások
Állami információk	Az üzleti és a közsféra határán történő működés	Alacsony státusz, megbecsültség hiánya
Állami pénz	Tökéletlen szabályozás	Alacsony etikai színvonal
Állami javak	Tisztázatlan, irreális célok, teljesítmény-indikátorok	Személyes takargatni valók (titkok)
		Pazarló életstílus, adósságok, függőség
		Személyes (családi) biztonságot érő fenyegetések

3.2. Magyar antikorrupciós kronológia

A korrupció megfékezése, a káros cselekmények megelőzése minden állam számára fontos, mondhatni nemzeti összefogást kívánó „közügy”. Az alábbi kronológia szemlélteti azt, hogy milyen megközelítések jellemezték a rendszerváltást követően a hazai antikorrupciós szakpolitikát, ebből folyamatában nyomon követhető a változások főbb tartalmi értéke:

Antikorrupciós kronológia áttekintése		
	Időszak	Eredmény
I.	1990-es évek vége	A rendszerváltást követő első komolyabb nemzetközi fellépések a korrupció megelőzésére.

² Dr. Sántha György: A hivatali korrupció visszaszorítása. 2010. XVIII. Országos Jegyző és Közigazgatási Konferencia. <http://slideplayer.hu/slide/2002127/> (letöltés ideje: 2014. május 21.)

I/1.	1997-1999	Az OECD és az Európa Tanács nemzetközi egyezményei.
I/2.		A magyar európai uniós csatlakozási folyamat további követelményeket fogalmazott meg hazánk irányába.
II.	2001	1023/2001. (III.14.) Korm. határozat a korrupcióval szembeni kormányzati stratégiáról: a jogszabályi megfelelés biztosítása, valamint a megelőzési és társadalmi antikorrupciós tudatformálás megjelenése.
III.	2001-2007	A korrupció elleni hatékony fellépést a szervezeti keretek megteremtésében látják, de ezek működőképes kialakítására vonatkozó próbálkozások többnyire sikertelenek.
IV.	2007	Első hatékony szervezeti keret Antikorrupciós Koordinációs Testület létrehozatala: kidolgozza a Korrupció Elleni Stratégiát és az ahhoz kapcsolódó Cselekvési Tervet, elfogadására azonban nem kerül sor.
V.	2009	Állami Számvevőszék Integritás projekt: az integritás fogalmának közzszférába való bevezetésének kezdeményezése.
VI.	2011	Korrupció megelőzése és az integritás fogalma kerül előtérbe: új szakpolitika és szemléletváltás, aktív beavatkozó szakpolitika, Közös nyilatkozat az állami szervezeteknek a korrupció elleni küzdelemben való együttműködéséről
VII.	2012	A 1104/2012. (IV. 6.) Korm. határozat a korrupcióval szembeni kormányzati intézkedésekről, valamint a Közigazgatás Korrupció-megelőzési Programjának elfogadásáról. A korrupció elleni küzdelem során elsődleges „a szervezet korrupcióval szembeni ellenálló képességének erősítése”
VIII.	2012	Csatlakozás a Nyílt Kormányzati Együttműködés (Open Government Partnership) kezdeményezéshez
IX.	2012	ÁROP-1.1.21. Korrupció megelőzése és a közigazgatás-fejlesztés áttekintése című projekt elindulása.

A Közigazgatás Korrupció-megelőzési Programjának főbb elemei:

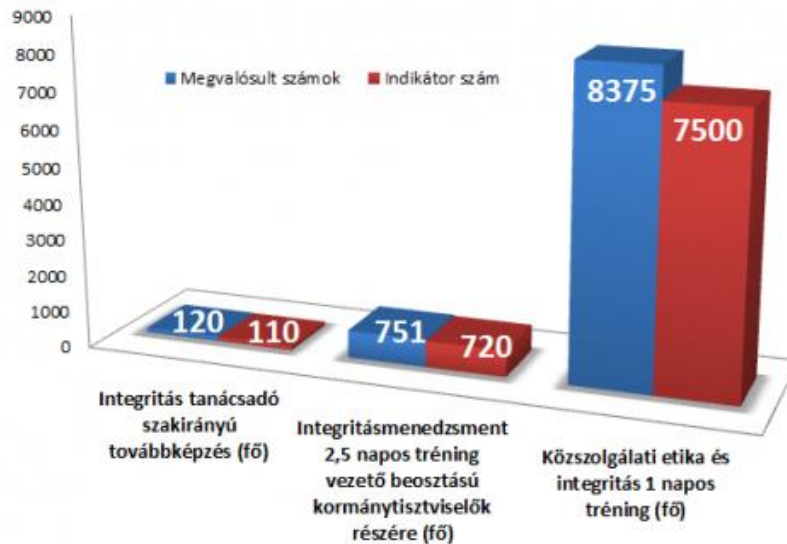
- a) **etikai szemléletváltás** egyértelmű kifejezése, fő cél: a szervezet ellenálló képességének növelésével a megelőzés és a szankcionálás egyensúlya kerül az antikorrupciós szakpolitika központjába (integritásközpontú működés). A közigazgatási szervek működésében a jövőben hangsúlyosabban kell megjeleníteni az etikai elveknek való megfelelést. Ennek a kiindulási pontja az egyes közszolgálati hivatásrendekre vonatkozó etikai szabályok rögzítése etikai kódexekben.
- b) **integritásirányítási rendszer modelljének bevezetése** (központban: a szervezet ellenálló képessége) Így például a szervezetekben rendszeresen elemzik majd a korrupciós kockázatokat, és külön szakértőt jelölnek meg a korrupció kezelésével kapcsolatos feladatok ellátására - **integritás tanácsadók kijelölése**.
- c) a megelőzés **közös társadalmi felelősségvállaláson alapul**. Mivel a közigazgatási korrupció nem függetleníthető a társadalom általános korrupciós jelenségekhez való hozzáállásától, így célcsoportok szerint differenciált **társadalmi tájékoztató kampányok** indulnak. Emellett a Nemzeti Alaptantervbe bekerülnek a korrupcióval szembeni ellenállás értékei és magatartásformái.³
- d) a magyar korrupciós helyzet tényszerű elemzésére helyeződik a hangsúly, kommunikációs szempontok érvényesítése kiemelt,
- e) óvatos szervezeti keretek: **antikorrupciós hatóság nem áll fel**, először szakmai tartalom megteremtésére helyeződik a hangsúly, **a képzés, továbbképzés** ad szakmai tartalmat a szervezeti keret későbbi kijelöléséhez;
- f) **nem készül antikorrupciós törvény**,
- g) az etikai normák sérelmét, illetve a visszaélések (ideértve a korrupciógyanús eseteket is) bejelentését lehetővé tevő rendszer képes biztosítani a bejelentők valós védelmét.

A közszolgálati „megelőző” szemléletmód megszilárdításának kiemelt eleme a **megelőzés-centrikus közszolgálati oktatás, továbbképzés** kialakítása és fenntartása. Ennek a végrehajtására került megvalósításra az **ÁROP-1.1.21. Korrupció megelőzése és a közigazgatás-fejlesztés áttekintése** című projekt, mely 2012-ben a szemléletváltáshoz igazodva indult el, fókuszában a képzésfejlesztési és oktatási tevékenységek álltak, melyeket a Nemzeti Közszolgálati Egyetem valósította meg. Az alábbi összegzés a képzésben résztvevők számát mutatja be, jelezve, hogy azon hányan tudtak részt venni és tudtak meríteni az új szemléletmód kialakításából országos szinten. Jelen táblázat a már köz szolgálatában álló tisztviselők képzésének létszámbeli eredményeit mutatja be:

³ Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Közigazgatási alapvizsga jegyzet, Budapest, 2013.

ÁROP 1.1.21. - "Korrupció megelőzése és a közigazgatás-fejlesztés áttekintése" című projekt keretében képzett hallgatók száma

Forrás: NKE web www.uni-nke.hu (ÁROP programok)

A korrupciómegelőzési projekt forrásokat biztosított az NKE részére **graduális és posztgraduális** korrupciómegelőzési témájú tananyagok kidolgozására, valamint oktatásszervezési feladatok ellátására is. Az etikai nevelés ismeretei az NKE alap, mester és doktori képzési portfóliójába is beépültek, biztosítva ezzel a fenntarthatóságot. Elindult továbbá az **integritás tanácsadó** 2 féléves szakirányú továbbképzési szak, mely speciális képesítést nyújt az integritással összefüggő szervezeti feladatok ellátásához és a jogszabályok szerint biztosítja az államigazgatási szerv vezetője melletti, képesítéssel rendelkező kolléga bekapcsolódását a mindennapi hivatali struktúrába az államigazgatási szervek integritásirányítási rendszeréről és az érdekérvényesítők fogadásának rendjéről szóló 50/2013. (II. 25.) Korm. rendelet rendelkezései szerint). Az ÁROP-1.1.21. projekt mellett, az ÁROP-2.2.5 Humán erőforrás gazdálkodás a központi közigazgatásban című projekt egyik részeleme volt a hivatásetikai szabályok kidolgozása, tananyagainak fejlesztése és további közel 4000 kormánytisztviselő felkészítése a kari etikai kódex bevezetésére. A tisztviselők felkészítése mellett a kormánytisztviselői etikai eljárások új intézményrendszere lépett hatályba, így etikai bizottságok tagjainak kinevezésére is sor került, a képzési tevékenységet szintén az NKE biztosította, mint a közzolgálati etikai ismeretek képzés és tudásbázisa.

4. A vonatkozó jogszabályok

A korrupcióval kapcsolatban a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (Btk.) tartalmazza azokat a büntetőjogi tényállásokat, illetve szankciókat, amelyek represszív jelleggel büntetik a tényállások elkövetőit. A magyar büntetőkönyv következő részei tartalmazzák, illetve érintik a korrupciót, a Btk. szóhasználatával a vesztegetést:

XXVII. Fejezet
Korrupciós bűncselekmények

- Vesztegetés (Btk. 290. §)
- Vesztegetés elfogadása (Btk. 291. §)
- Hivatali vesztegetés (Btk. 293. §)
- Hivatali vesztegetés elfogadása (Btk. 294. §)
- Vesztegetés bírósági vagy hatósági eljárásban (Btk. 295. §)
- Vesztegetés elfogadása bírósági vagy hatósági eljárásban (Btk. 296. §)
- Vesztegetés feljelentésének elmulasztása (Btk. 297. §)
- Befolyás vásárlása (Btk. 298. §)
- Befolyással üzérkedés (Btk. 299-300. §)

Btk. XXVIII. Fejezet
A hivatali bűncselekmények

- Hivatali visszaélés (Btk. 305. §)
- Közfeladati helyzettel visszaélés (Btk. 306. §)

A fenti osztályozás mellett említést kell tenni olyan pénzmosással kapcsolatos, gazdálkodás rendjét, valamint a gazdasági verseny tisztaságát sértő bűncselekményekről is, amelyek szintén alkalmasak lehetnek visszaélések elkövetésére, jogtalan előnyök megszerzésére, illetve hátrányok okozására, amelyek megvalósításához pénzügyi, vagy akár állami tisztviselőket is igénybe vehetnek, bevonhatnak. Ezek a tényállások gyakran a korrupciós bűncselekményekhez kapcsolódnak akár a vesztegetést megelőzően (pl. csődbűncselekmény felfedésének megakadályozására), akár azzal egy időben (pl. számviteli rend megsértése a vesztegető kérésére), akár a vesztegetés eredményeinek eltitkolása (pl. pénzmosás) kapcsán:

- pénzmosás (Btk. 399-400. §§)
- a pénzmosással kapcsolatos bejelentési kötelezettség elmulasztása (Btk. 401. §)
- számvitel rendjének megsértése (Btk. 403. §)
- csődbűncselekmény (Btk. 404. §)
- bennfentes kereskedelem (Btk. 410. §)
- versenyt korlátozó megállapodás közbeszerzési és koncessziós eljárásban (Btk. 420. §)

A Btk. alapján **vesztegetés bűncselekmény** követ el, aki gazdálkodó szervezet részére vagy érdekében tevékenységet végző személynek vagy rá tekintettel másnak azért ad vagy ígér jogtalan előnyt, hogy a köteleességét megszegje.

A **vesztegetés elfogadása** büntettet az valósítja meg, aki gazdálkodó szervezet részére vagy érdekében végzett tevékenységével kapcsolatban jogtalan előnyt kér, avagy a jogtalan előnyt vagy ennek ígérését elfogadja, illetve a rá tekintettel harmadik személynek adott vagy ígért jogtalan előnyt kérőjével vagy elfogadjával egyetért.

Előny elfogadása csak akkor megengedett, ha annak jogszabályi alapjai vannak. Az ún. protokolláris ajándékok sem megengedettek, ha alkalmasak arra, hogy a legcsekélyebb mértékben is befolyásolják a közhivatal pártatlan és tiszta működését.⁴

A büntetőjogon kívül számos jogterület érinti, illetve szabályozza a korrupció megelőzését, valamint a korrupciómentes működés feltételeit:

Magyarország Alaptörvénye minden ember számára biztosítja az alapvető jogokat és a demokratikus elvek érvényesülését.

A **pártok működéséről és gazdálkodásáról** szóló 1989. évi XXXIII. törvény a gazdálkodás és a rendelkezésre álló vagyon nyomon követését és átláthatóságát hivatott biztosítani, a pártok gazdálkodása törvényességének ellenőrzésére pedig az Állami Számvevőszék jogosult. Az **adózás rendjéről** szóló 2003. évi XCII. törvény alapján az állami adó- és vámhatóság tájékoztatja a központi költségvetésből vagy Európai Unió forrásból támogatást folyósító szervet az olyan jogerős döntésről, amelyek alapján a támogatás folyósításának alapjául szolgáló adatok, illetőleg a támogatás felhasználására vonatkozó adatok valótlanúsága valószínűsíthető vagy a folyósítással, felhasználással összefüggésben az ellenőrzés visszaélésre utaló körülményeket tárt fel (54. § (3) bekezdés).

Emellett az adóhatóság az adóbevétel megrövidítésének, a költségvetési támogatás, adó-visszaigénylés jogosulatlan igénybevételeinek megakadályozása érdekében rendszeresen ellenőrzi az adózókat és az adózásban részt vevő más személyeket. Az ellenőrzés célja az adótörvényekben és más jogszabályokban előírt kötelezettségek teljesítésének vagy megsértésének megállapítása. Az ellenőrzés során az adóhatóság feltárja és bizonyítja azokat a tényeket, körülményeket, adatokat, amelyek megalapozzák a jogsértés és a joggal való visszaélés megállapítását, és az ezek miatt indított hatósági eljárást (86. § (1) bekezdés).

A **penzmosás és a terrorizmus finanszírozása megelőzéséről és megakadályozásáról** szóló 2007. évi CXXXVI. törvény a többek között vesztegetés bűncselekmény elkövetéséből származó illegális vagyoni előnyök megakadályozására szolgál.

A **közpénzekből nyújtott támogatások átláthatóságáról** szóló 2007. évi CLXXXI. törvény preambuluma szerint a fejlesztési támogatások odaítéléséről és felhasználásáról döntő intézményrendszer átlátható működését biztosító jogszabályok megalkotása és érvényesítése minden felelős, hazafias közéleti erő közös érdeke és kötelessége. Jogos igénye Magyarországnak, hogy e nemzeti közös nevező érvényesítése érdekében a közpénzekből származó források felhasználásával és befektetésével megvalósuló fejlesztések ügye jogi-politikai védelmet kapjon a pártpolitikai vitáktól, illetve a kormányzati ciklusváltásoktól egyaránt.

A **közbeszerzésekről** szóló 2011. évi CVIII. törvény a közpénzfelhasználás átláthatóságának, nyilvánosságának és ellenőrizhetőségének érdekében tartalmazza a közbeszerzési eljárások szabályozását.

Az **információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról** szóló 2011. évi CXII. törvény a közérdekű adatok nyilvánosságát, megismerését és közzétételét hivatott biztosítani.

⁴ Nemzeti Közszerzési Egyetem, Közigazgatási alapvizsga jegyzet, Budapest, 2013., 82. oldal

A legújabb törvényalkotási eredmény pedig a **panaszokról és a közérdekű bejelentésekről** szóló 2013. évi CLXV. törvény, amely garantálja a közérdekű bejelentők védelmét és létrehozta a bejelentővédelmi ügyvéd intézményét.

A **csalásról szóló országos számviteli szabvány** a könyvvizsgálók feladatává teszi, hogy vezetőségüknek vagy közvetlenül a jogalkalmazó hatóságnak jelentsék a csalás vagy korrupciós gyakorlatok gyanúját.⁵

Az **államigazgatási szervek integritásirányítási rendszeréről és az érdekérvényesítők fogadásának rendjéről szóló 50/2013. (II.25.) kormányrendeletet** már említettük a korrupció fogalmának meghatározása kapcsán, a következőkben részleteiben ismertetjük a jogszabályban elsőként definiált főbb tartalmi elemeket, melyek az új megközelítés alapjait képezik. A jogszabály hatálya a Kormány irányítása vagy felügyelete alatt álló államigazgatási szervekre, és azok munkatársaira terjed ki, a rendvédelmi szervek kivételével. Az **integritás** az államigazgatási szerv működésének a rá vonatkozó szabályoknak, valamint a hivatali szervezet vezetője és az irányító szerv által meghatározott célkitűzéseknek, értékeknek és elveknek megfelelő működése. Eszerint az **integritásirányítási rendszer** a vezetési és irányítási rendszernek a szervezet integritásának biztosítására irányuló, a belső kontrollrendszerbe illeszkedő funkcionális alrendszere, amelynek fő elemei a követendő értékek meghatározása, az azok követésében való útmutatás, az értékek nyomon követése és – szükség esetén – kikényszerítése. Az államigazgatási szerveknél évente december 31-éig fel kell mérni az államigazgatási szerv működésével kapcsolatos integritási és korrupciós kockázatokat, és a felmérés alapján egyéves **korrupciómegelőzési intézkedési tervet** kell megfogalmazni a kockázatok kezelésére. Az éves korrupciómegelőzési intézkedési terv végrehajtását és annak eredményeit a hivatali szervezet vezetőjének a tárgyév december 31-éig **nyilvános integritásjelentésben** kell összefoglalnia. Az integritásjelentést meg kell küldeni a közigazgatás-fejlesztésért, valamint a rendészetért felelős miniszter számára. Ezen feladatok teljesítésének biztosítása a hivatali szervezet vezetőjének átruházhatatlan személyes felelőssége, ez is jelzi a végrehajtás fontosságát. Az államigazgatási szervek hivatali szervezetének vezetője köteles az integritási és korrupciós kockázatok kezelésében való támogatásra **integritás tanácsadót** kijelölni.⁶

5. A hivatásetikai kódexek szerepe a korrupciómegelőzésben

A hatékonyan működő közszolgálat alapja az állami feladatok ellátására foglalkoztatott **szaktudással** (professzionális) és **elkötelezettséggel** rendelkező tisztviselők munkája. Az állampolgárok bizalma, elégedettsége minden állami vezetés és működés megítélésében mértékadó, így kiemelten fontos, hogy tisztviselői biztosítsák, fenntartsák azt a bizalmat, amelyet a közfeladatok ellátására történő megbízásuk során az állam beléjük fektetnek. Az állampolgárok felé a hivatásrendet képviselő tisztviselők jelennek meg az állam képében. Minden polgár számára fontos a rendőr, a katona és a közigazgatási tisztviselő szakszerű munkája, a közszolgák célja és feladata a haza szolgálata, a rend megteremtése és fenntartása

⁵ Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Közigazgatási alapvizsga jegyzet, Budapest, 2013., 81. oldal

⁶ Az államigazgatási szervek integritásirányítási rendszeréről és az érdekérvényesítők fogadásának rendjéről szóló 50/2013. (II.25.) kormányrendelet.

valamint az ideális, jó állam gyakorlati megvalósításához való maximális hozzájárulás. A közszolgálati hivatás önkéntes választása magában hordozza azt is, hogy az illető **ismeri és elfogadja az adott hivatásrend etikai normáit**. A tisztviselők munkájuk során nem a saját hasznuk, érdekük, hanem a közérdek érvényesítésére törekszenek, céljuk a közjó megteremtése és fenntartása.

A **hivatásetika** az adott hivatásrend erkölcsi szabályainak rendszerét jelenti, a hivatást betöltő helyes és helytelen cselekedeteit vizsgálja. A hivatásetika és az etikai normák sokaságából elkészített **etikai kódexek** célja, hogy a létező magatartásmintákat javítsák, az emberi cselekedet helyes formáit bemutassák, s ezzel egyfajta követendő értékrendet adjanak a hivatást gyakorlók számára. A fenti megállapítás az összes szaketikára vonatkozatható (orvos, építész stb.) A **közszolgálati hivatásetika** olyan értékek, elvek és normák összessége, melyeket az egyes közszolgálati életpályákon dolgozó tisztviselőknek (köztisztviselő, kormánytisztviselő, rendvédelmi dolgozók katoná) követniük kell a hivatásuk teljesítése során. A közszolgálat szervezeti és a tisztviselő viselkedési, írott (jog) és íratlan (morális) szabályait határozza meg.⁷

A közszolgálati hivatásetika négyféle értéktípust hordoz magában:

- **erkölcsi érték** - közbizalom fenntartása, példaértékű magatartás minden helyzetben
- **emberi tisztesség** - polgárokkal, munkatársakkal szembeni tisztelet és tisztesség megadása
- **demokratikus érték** - közérdek szolgálata
- **szakmai érték** - felkészültség, kiválóság, hatékonyság, pártatlanság⁸

A közérdek és az állampolgárok bizalmának megszilárdítása megkívánja, hogy minden állami szervnél dolgozó tisztviselőre vonatkozzanak etikai normák. Az egyes hivatásetikai szabályok jogszabályokban is megjelenhetnek, de az etikai kódexek sohasem írják felül a jogszabályokat. Az **etikai kódexek** megalkotása változatos formát mutat, de a 2013. év elején kiadott **Zöld Könyv az állami szerveknél érvényesítendő etikai követelményekről** arra hivatott, hogy tartalmának iránymutatásával minden állami szerv egységes, általánosan elfogadott elvek mentén tudjon etikai szabályzatot, kódexet alkotni. A könyv tartalmazza azokat a célszerűen szabályozandó elemeket, melyek a közszolgálati hivatásetikai kódexekben részletezésre kerülnek.

A **hivatásetikai kódexek** arra hivatottak, hogy az egyes hivatásrendek (rendőr, katoná, közigazgatási szakember) munkáinak specialitásaihoz igazodva az etikai elveket, előírásokat, szabályokat összesítsék. Megalkotásuknak több célja van. Egyrészt maga a szabályozás, egy szabálygyűjteményben foglalják össze a betartandó etikai normákat, másrészt tájékoztatják az állampolgárokat, hogy milyen magatartást várhatnak el a tisztviselőktől, harmadrészt pedig védelmi funkciót is betöltenek, azzal, hogy a helyes magatartási elemek bemutatásával iránymutatást adnak a tisztviselők számára a munka során kialakuló korrupciós helyzetek során való védelemre, a kialakult helyzetek megoldására is. A közszolgálati hivatásrendek etikai kódexei tartalmazzák az etikai dilemmák feloldásához

⁷ dr. Kis Norbert, Juhász Lilla Mária, Dr. Hazafi Zoltán, Dr. Horváth Attila, dr. György István, dr. Linder Viktória: Közszolgálati életpályák. NKE Közös alapozó modul, NKTK, 2013.

⁸ Nemzeti Közszolgálati Egyetem Közigazgatási alapvizsga, jegyzet, Budapest, 2013.

szükséges etikai elveket, valamint a korrupció megelőzésének követelményét. A Zöld Könyv hozza tartalmi egységbe az egyes hivatásrendi kódexeket valamint az állami szervek vezetői által kiadott magatartási kódexeket is, így ezen elvek ismerete minden közszolgálati tisztviselő számára fontosak és meghatározzák a hivatásrend betöltését:

Az állami tisztviselők feladataikat

- Magyarország Alaptörvényéhez HŰEN,
- mindenekelőtt a NEMZET ÉRDEKÉBEN,
- a köz érdekének előmozdítása iránt ELKÖTELEZETTEN,
- döntéseink, nyilatkozataink és cselekedeteink súlyának tudatában FELELŐSEN,
- a legjobb tudásunk szerint SZAKSZERŰEN,
- a ránk bízott erőforrások kezelésében HATÉKONYAN,
- döntéseinkben, nyilatkozatainkban és cselekedeteinkben TISZTESSÉGESEN,
- megjelenésünkben és magaviseletünkben MÉLTÓSÁGGAL,
- az érintettek jogainak és érdekeinek tekintetében PÁRTATLANUL,
- a jog és az erkölcs szerint is IGAZSÁGOSAN,
- a valós körülmények mérlegelése alapján MÉLTÁNYOSAN,
- a közérdekű célok eszközeinek megválasztásában ARÁNYOSAN,
- az érintettek jogait és jogos érdekeit VÉDVE,
- emberekre vagy azok csoportjaira vonatkozó ELŐÍTÉLETEKTŐL MENTESEN,
- vezetőink és az állampolgárok számára ÁTLÁTHATÓAN,
- minden jóhiszemű érintettel EGYÜTTMŰKÖDVE

teljesítik.

Vezetői szerep betöltése esetén feladatainkat ezeken túl

- a munkatársainktól elvárt magatartásban PÉLDAMUTATÓAN,
- feladataik elvégzésében munkatársainkat TÁMOGATVA,
- jogi és morális kötelességeiket munkatársainktól következetesen SZÁMON KÉRVE,
- vezetői döntéseinkben SZAKMAI SZEMPONTOKAT ÉRVÉNYESÍTVE

teljesítik.⁹

A kormánytisztviselői és hivatásos szolgálati viszonyban állók esetében a **jogállási törvényeik felhatalmazása alapján a hivatásrendi köztestületek** (Magyar Kormánytisztviselői Kar, Magyar Rendvédelmi Kar) etikai kódexet alkotnak, az állami szervek vezetői **magatartási kódexet** adnak ki munkáltatói jogkörükben eljárva. A hivatásrendi etikai kódex magasabb rendű szabályozás, egyfajta belső kari normarendszernek tekinthető, a magatartási kódex tartalma így nem lehet ellentétes az etikai kódex tartalmával.

A közszolgálati hivatásrendek a Zöld Könyv segítségével megalkották illetőleg felülvizsgálták a korábban megalkotott kódexüket. A Magyar Kormánytisztviselői Kar és a

⁹ Zöld Könyv az állami szerveknél érvényesítendő etikai követelményekről. 2013.

Magyar Rendvédelmi Kar 2013-ban megalkotta hivatásrendi etikai kódexét és a Katonai Etikai Kódex korrekciójára is sor került, igazodva a közszolgálat Zöld Könyvben rögzített etikai megújulásához, így **a közszolgálat egységes etikai elvek, normák mentén alakítja ki hivatali kultúráját.**

A hivatásrendek etikai szabályaiban **közös elemek:**

- A haza szolgálatában állni önmagában erkölcsi jelentőségű tény, az állami feladatokban való részvétel a legmagasabb szintű hivatásetikai helytállást követeli meg a tisztviselőktől.
- Fő cél az állampolgárok bizalmának megtartása és elégedettségük biztosítása a hivatás teljesítése során.
- Mindhárom hivatásrend munkájában találhatóak speciális követelmények és feladatok, melyek ellátásához különböző eszközöket vehetnek igénybe a hivatásrendi dolgozók, azonban mégis akadnak közös elemek, melyek kiemelésével érzékeltethető az egyes életpályák etikai összehangoltságának indoka.
- A hivatásrendi dolgozók az állam képében jelennek meg, munkájukban a magyar államot és a nemzetet képviselik, ezért fontos az egységes elvek mentén történő etikai kódexek megalkotása.
- A Zöld Könyv tartalmi elemei mindhárom hivatásrend és minden állami szervezet működésében meghatározóak, tartalmi elemei megtalálhatóak mindhárom hivatásrend etikai kódexében.
- Az egyes hivatásrendekben vezetői posztot betöltőkre többletetikai kritériumok vonatkoznak.
- Az etikai elvek nemcsak a feladat ellátása során érvényesítendőek, hanem a magánéletre vonatkozóan is tartalmazznak iránymutatást.
- A hivatást gyakorlók az etikai elvek érvényesítése során elfogadják és befogadják a nemzetközi ajánlásokat és irányelveket.
- A demokratikusan működő, korrupciómentes, jogállami közszolgálat alapja, hogy az etikus hivatali kultúra alapjait önként ismerje, elismerje és betartsa a közszolgálatban dolgozó közigazgatási szakember, rendőr, katona.

A három hivatásrend etikai szabályainak **különbözősége** abból adódik, hogy a hivatásrendek speciális feladatokat látnak el, melyek szegmenseinek érvényesítése érdekében, mindhárom hivatásrend önálló hivatásetikai kódexet alkot, ezek tartalmi egységét egységes irányelvek alkotják, a nemzetközi gyakorlat, ajánlások, irányelvek és a kiadott Zöld Könyv tartalmi iránymutatásának megfelelően.

A Nemzeti Közszolgálati Egyetem erkölcsi szellemiségét is áthatja a köz szolgálat, ez tükröződik az egyetem jelmondatában: **A Haza szolgálatában!** Az egyetem három karának jelszava is érzékelteti a három hivatásrend erkölcsi és etikai elköteleződését, ugyanakkor a jelmondatok tartalmában tükröződik a feladat teljesítése során elsődlegesnek tekintett hivatásetikai elv is:

- közigazgatás: Közigazgatás-tudományi Kar: **A közjóért!** – a közérdek érvényesítése elsődleges a közigazgatási döntések során.
- rendőrség: Rendészettudományi Kar: **Hazámat szolgálom!** - A szolgálat és védelem elsődleges a rendőri hivatás teljesítése során.

- katonaság: Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar: katona: **Hazáért mindhalálig!** - A katona akár élete feláldozása árán is (mindhalálig) mindenkor kész a haza védelmezésére.¹⁰

6. Nemzetközi korrupcióellenes összefogás főbb csomópontjai

A korrupciómegelőzés az elmúlt évtizedekben világméretű mozgalommá vált. A korrupció „határokon átlépő” jelenség, nemcsak egy ország problémája, így a megelőzés sikeres megvalósításához nemzetközi fellépés és együttműködés szükséges.

Az **Európai Unió** működése során egyre több területen érvényesíti az antikorrupciós törekvéseit, így például a csatlakozási tárgyalások és a strukturális alap támogatások odaítélésekor nagy hangsúlyt fektet a tagállamok korrupció ellenes tevékenységeire és azok nyomon követésére. 1997-ben született meg az **Európai Közösségek tisztviselőit, valamint az Európai Unió tagállamainak tisztviselőit érintő korrupció elleni küzdelemről szóló egyezmény** (Magyarországon kihirdette a 2005. évi CXV. törvény). A 2004-es csatlakozást megelőzően az EU külön országjelentésekben vizsgálta a tagjelölt országok korrupciós jellemzőit. A korrupció különböző formáival szemben egyre szigorúbb fellépés érzékelhető az EU részéről. Fontos megjegyezni, hogy az egyes országok között egyre nagyobb verseny bontakozik ki, amely a korrupció ellenes intézkedések meghozatalának növekedését hozza magával. A korrupció mindenkori mértéke ma már fontos eleme egy ország gazdasági versenyképességének. Az EU intézményrendszerében 1999-ban hozta létre az **Európai Csalás Elleni Hivatalt (OLAF)**, melynek fő feladata az EU pénzügyi érdekeinek védelme, küzdelem a csalás, korrupció és egyéb pénzügyi vonatkozású jogellenes tevékenységek ellen. A ráruházott feladatok ellenére a szervezet nem rendelkezik nyomozati hatáskörrel, tehát büntetőjogi eszközökkel nem operálhat, függetlenségét azonban garanciák védik.

Az OLAF hármas küldetési rendszere a következő:

1. a csalás, korrupció, illetve egyéb pénzügyi vonatkozású törvénybe ütköző tevékenységek elleni küzdelmével védi az Európai Unió pénzügyi érdekeit;
2. az európai uniós tisztviselők által elkövetett súlyos kötelességszegések akár fegyelmi, vagy büntetőjogi felelősségre vonást is eredményező kivizsgálásával védi az európai intézmények szabályszerű működésébe vetett bizalmat;
3. támogatja az Európai Bizottságot a csalásmegelőzési és felderítési stratégiák, eljárások kidolgozásában, fejlesztésében és megvalósításában.

Hatáskörét tekintve az OLAF kizárólag olyan ügyekben járhat el, amelyek EU-s forrásokkal hozhatók összefüggésbe, ezzel kapcsolatban belső és külső vizsgálatokat folytathat le.

1993-ban Berlinben jött létre a **Transparency International (TI)** nevű civil szerveződés, melynek célja a korrupció elleni küzdelem egyfajta „világkoalíció” kialakításával. A TI jelenleg több mint 100 országban rendelkezik alapszervezettel, elsősorban a politikai korrupció leküzdése érdekében hozták létre. Hazánkban 1996 óta van

¹⁰ dr. Kis Norbert, Juhász Lilla Mária, Dr. Hazafi Zoltán, Dr. Horváth Attila, dr. György István, dr. Linder Viktória: Közzolgálati életpályák. NKE Közös alapozó modul, NKTK, 2013.

jelen, mely a korrupció megfékezését célzó aktív szervezetként működik. A fentiekben említettük, hogy a hazánkban észlelt korrupció mérését is végzi vizsgálati alapú módszerrel.

A korrupció nemzetközi kereskedelemben való jelenléte is globális fellépésre adott okot. Első alkalommal az USA által befolyásolt nemzetközi szervezetek fogtak össze, így született meg 1996-ban az **Amerikai Államok Szervezetének (OAS) Korrupció Elleni Amerika-közi Egyezménye**, ezt követően pedig 1997-ben a **külföldi hivatalos személyek megvesztegetése elleni OECD-egyezmény**. (Magyarországon a 2000. évi XXXVII. törvény hirdette ki.) Az OECD az egyezményben részes tagállamok számára ajánlásokat tesz közzé és nyomon követi teljesítésüket.

A korrupcióról szóló **Polgári Jogi és Büntetőjogi Egyezményeket** 1999-ben fogadta el az **Európa Tanács**, ehhez kapcsolódik az ET keretében létrejött **Korrupció Elleni Államok Csoportja (GRECO)**, mely szintén ajánlásokat tesz közzé és szakértői országértékelések alapján figyeli az egyes tagállamok egyezménybeli teljesítéseit. (Magyarországon az egyezményeket kihirdette a 2002. évi XLIX. törvény és a 2004. évi L. törvény)

Az **ENSZ Korrupció Elleni Egyezményét** 2003-ban írták alá (Magyarországon a 2005. évi CXXXIV. törvény hirdette ki.). 2010-ben az ENSZ, az Interpol és az OLAF kezdeményezése alapján jött létre a **Nemzetközi Korrupcióellenes Akadémia (IACA)**, mely továbbképzési, kutatási és együttműködési lehetőséget nyújt a kormányzati, rendőri szervezeteknek, bírói testületeknek, nem kormányzati szervezeteknek, kutatóknak és magánvállalatoknak.

Magyarország Alaptörvénye rögzíti, hogy hazánk a kiegyensúlyozott, átlátható, fenntartható költségvetési gazdálkodás elvét érvényesíti, ahol mindenkinek joga van a közérdekű adatok megismeréséhez és terjesztéséhez. Ezt az elvet ülteti a gyakorlatba az ún. **nyílt kormányzás elve** is. Az elv egy 2011-ben indult nemzetközi kezdeményezés eredménye, mely az átlátható, transzparens állami működés biztosítását tűzte ki fő céljául. A jelenleg több mint 60 ország csatlakozásával működő Nyílt Kormányzati Együttműködés (**OGP - Open Government Partnership**) kezdeményezéshez Magyarország is csatlakozott. A csatlakozáshoz és a kezdeményezésben való aktív szerepvállaláshoz szükség volt a szemléletváltásra és az ahhoz illeszkedő antikorrupciós intézkedésekre, melyek elősegítették a csatlakozási folyamatot és jó példát jelenthetnek a korrupciómegelőzés nemzetközi színterén.

A következőkben a tisztviselői hivatás-etika nemzetközileg megfogalmazott alapelveit tekintjük át, melyek hozzájárulnak az etikus hivatali kultúra nemzetek felett megfogalmazott elveinek érvényesüléséhez. A hivatali korrupció nagysága és annak folyamatos terjedése a nemzetek tisztviselői értékrendjének egységes nemzetközi elvek mentén történő kialakítását és folyamatos összehangolását indokolja. A nemzetközi szervezetek között például az **Egyesült Nemzetek Szervezete (ENSZ)**, az **Európa Tanács (ET)** és az **Európai Unió (EU)** által megjelentetett ajánlások keretét adnak a tagállamaik számára, hogy a sajátosan felépített nemzeti közszolgálatukat a megfogalmazott elveknek megfelelően alakítsák.

A legtöbb **európai országban** az alábbiak jellemzik a **közszolgálati hivatás-etikai normák kialakítását**:

- az EU jogszabályainak teljes elfogadása és egyes kiemelt antikorrupciós nemzetközi szerződés ratifikálása és végrehajtása;

- integritás, elszámoltathatóság és transzparencia a közzszolgáltatban;
- etikai kódexek megalkotása és végrehajtásának ellenőrzése a közzszférában.

A nemzetközi kódexek tisztviselőkre vonatkozó általános etikai elvei:

- jogszabályok, törvényes utasítások és a tisztségre vonatkozó erkölcsi szabályok betartása
- politikai semlegesség, a tisztviselő nem helyezkedik szembe a közzszolgálati szerv célkitűzéseivel, döntéseivel illetve törvényes utasításaival
- lojalitás: a haza szolgálata, hatóságok szolgálata
- udvariasság: állampolgárok, felettes, kollégák és beosztottak felé
- előítélet-mentesség
- mások jogainak, kötelezettségeinek és törvényes érdekeinek figyelembevétele a feladat ellátása során
- jogszabályok tiszteletben tartása a döntéshozatali eljárás során, részlelhajlás nélküli döntés az ügy összes körülményének figyelembevételel
- a tisztviselő köteles megakadályozni és kiküszöbölni, hogy személyes érdekei összeütközésbe kerüljenek hivatali feladataival
- személyes érdekei céljából nem használhatja fel a hivatali helyzetéből adódó előnyöket
- köteles olyan magatartást tanúsítani, hogy megőrizze és megerősítse az állampolgárok közzszolgálatba vetett bizalmát
- közérdekű adatok jogszabályoknak megfelelő kezelése, titoktartási szabályok betartása

A téma szempontjából releváns nemzetközi ajánlásokat hazánk is alapnak tekintette az etikai kódexek megalkotásánál. Az Alaptörvényünkhöz, belső jogszabályainkhoz és a közzszolgálati szervezetrendszerünk sajátosságaihoz illeszkedő etikai kódexek megalkotására nemcsak Magyarországon, hanem minden demokratikus jogállamban szükség van, ez a köz érdekeit érvényesítő, közjó biztosítására törekvő, ügyfélközpontú közzszolgálat alapja.

II. Integritás

1. A fogalom

Az **integritás** szó a latin *in tangere* kifejezésből származik, **jelentése: érintetlen**. Az „integritás” kifejezés több tudományterületen elterjedt fogalom, mindenekelőtt a morálfilozófiában, a politikatudományban, a nemzetközi jog területén, valamint a közigazgatás-tudományban. Az integritás ezen kívül morális értelemben pártatlanságot, józanságot, osztatlanságot és egységességet is jelent. Ugyancsak gyakran használt jelentése értelmében az integritás **az elvek, értékek, cselekvések, módszerek, intézkedések konzisztenciáját jelenti, vagyis olyan magatartásmódot, amely meghatározott értékeknek megfelel**. Ez utóbbi különösen természetes személyekre alkalmazható, az integritás fogalma hasonló értelemben viszont alkalmazható szervezetekre, illetve intézményekre is, az egyes rendszerelméletek pedig **az integritás fogalmát olyan**

szisztémákra alkalmazzák, amelyek képesek céljaik elérésére, illetve ezek mentén a rendeltetészerű működésre.¹¹

Az integritás megközelítés és a korrupció elleni fellépés (megelőzés) közötti közvetlen kapcsolatot eddig empirikus alapon kevés esetben mutatták ki, ugyanakkor mára a megközelítés létjogosultságával kapcsolatban – megfigyeléseken, tapasztalatokon és nemzetközi ajánlásokon¹² alapuló – közmegegyezés alakult ki. **Az integritás fogalom egyaránt értelmezhető személyek és szervezetek szintjén.**

A közszférában dolgozó *személyek vonatkozásában az integritás lényege, hogy az adott alkalmazott magatartása, viselkedése – adott helyen és időben – illeszkedik az őt körülvevő szervezeti erkölcsökhöz.* Az állami és önkormányzati alkalmazottak esetében az integritás nyilvánvaló módon, elsősorban a demokratikus közzolgálati értékekhez való mind tökéletesebb hasonulást jelentheti. E tekintetben a követelményeket az Alaptörvény, a közzszolgálatra vonatkozó jogszabályok, a belső szervezeti és etikai normák, munkaköri leírások, végeredményben pedig a mindenkori társadalmi elvárások határozzák meg. Ezek alapján feltétlenül értéket képvisel

- a megfelelő szakmai felkészültség,
- a pártatlanság és elfogulatlanság (objektivitás),
- a jogszabályok betartása,
- az erkölcsi feddhetetlenség és
- a közösségi érdekek előtérbe helyezése az egyéni érdekekkel szemben.

Az integritást mint komplex **személyes kompetenciát** a közszféra teljesítményértékelési rendszerei (hivatásos szolgálati, kormánytisztviselői, stb.) is mérik. Az integritás ebben az összefüggésben azt jelenti, hogy az a munkatárs egységes és érett személyiség, aki objektív, szilárd értékrenddel rendelkezik, ura önmagának, továbbá aki önmagáért és másokért is képes felelősséget vállalni.

Szervezetekre és intézményekre vonatkoztatva a fogalom lényege, hogy az integritás alapon működtetett szervezet a rendeltetésének megfelelően látja el feladatait; működése átlátható, elszámoltatható, tisztességes, etikus, feddhetetlen, sebezhetetlen. A követett értékek, célok és az egyes személyek viselkedése összhangban áll, az szervezetek és munkatársaik minden szükséges lépést megtesznek, hogy a követett értékeknek megfelelően végezzék munkájukat.

A **közigazgatási szervek esetében az integritás** azt jelenti, hogy az adott intézmény működése megfelel a szervet létrehozó jogszabályban meghatározott közérdekű céloknak (közfeladatok ellátása). A közigazgatási szerveket tehát döntő módon megkülönbözteti más piaci szereplőktől, hogy működtetésük esetében az alapvető kérdés a társadalmi rendeltetésüknek való megfelelés, és csak ezt követően mérlegelhetők a gazdaságossági és hatékonysági szempontok.

A feladatellátás során a közösségi értékek érvényesülését az adott szervre vonatkozó külső és belső szabályozásban – sok esetben többszörösen is beépített – **garanciák és biztosítékok**

¹¹ dr. Sántha György – dr. Klotz Péter: Törzssanyag az integritásmenedzsment című tantárgyhoz, Nemzeti Közzszolgálati Egyetem Vezető- és Továbbképzési intézet integritás tanácsadó szakirányú továbbképzési szak, Budapest, 2013. 14. old.

¹² Building Public Trust: Ethics Measures in OECD Countries. OECD, 2000. National Integrity System, TI Source Book, Transparency International, 2000.

szolgálják. Intézményi szinten a mindenki számára nyilvános jogszabályokban történő alapítás, illetve feladat-meghatározás (statútum) önmagában is fontos garanciális elemet jelent. Ehhez párosul még, hogy a közigazgatási szervekre vonatkozó belső szabályokban (SZMSZ-ek, ügyrendek, munkaköri leírások) az egyes tevékenységek – az esetleges érdek-összeütközések elkerülése végett – egymástól hierarchikusan és funkcionálisan is elkülönítettek.

A fejlettebb országokban megfigyelhető, hogy az integritás-konceptiók megvalósítása különböző utakon történik. Az egyik közös vonás – amely inkább a corporate governance – good governance vonalra illeszkedik – erőteljes menedzsment megközelítés, továbbá egyfajta sorrendiség megtartása az egyes szervezeti funkciók fejlesztésekor. Ilyen módon a **szervezeti integritás legalapvetőbb feltétele:**

- (1) a „jó vezetés”;
- (2) elérendő céloknak, illetve intézményi stratégiáknak a meghatározása;
- (3) a rendelkezésre álló erőforrások felhasználása;
- (4) a folyamatok nyomon követése (monitoring);
- (5) a szereplők és a történések ellenőrzése (control);
- (6) az eredmények mérése, kiértékelése (evaluation).¹³

2. Integritásmenedzsment

2.1. Integritáspolitikai

Az integritáspolitikai két fontos és szükséges elemből tevődik össze: az **elfojtásból és a megelőzésből**. Az érintett szervezet egyrészt meghozza a szükséges intézkedéseket, amennyiben alkalmazottai helytelenül járnak el (elfojtás). Másrészt viszont mindent meg kell tennie mindazon kísértések kiküszöbölése érdekében, amelyek helytelen magatartásra indíthatják a tisztviselőket (megelőzés). A két elemből elsőbbséget kell élveznie a megelőzésnek.

A megelőzés hatékonyabb módszer egyfelől, másfelől sokkal kevesebb befektetést igényel, mint a helytelen viselkedés okozta károk helyreállítása. A megelőzés eszköze a közszolgálatban a vonatkozó hivatásetikai normák megismertetése és azok tiszteletben tartása. Az egységes elvek alapján kódolt etikai normák a szabálykövető magatartás és helyes hivatali kultúra alapjait teremtik meg.

Az OECD 2008-ban tette közzé integritásirányítási keretét, amely az integritási infrastruktúra modelljének a megfelelője.

- Első alapelem: azok az eszközök, amelyekkel ösztönözhető az integritás, megelőzhető a korrupció.
- Második alapelem: az intézmények tevékenységi folyamatai.
- Harmadik alapelem: az intézmények szervezeti struktúrái.

¹³ dr. Sántha György – dr. Klotz Péter: Törzsanyag az integritásmenedzsment című tantárgyhoz, Nemzeti Közszolgálati Egyetem Vezető- és Továbbképzési intézet integritás tanácsadó szakirányú továbbképzési szak, Budapest, 2013, 13-16. oldalak

A három alapelem két síkon: az elsődleges és a kiegészítő eszközök, intézkedések síkján fejt ki hatását. A középpontban az elsődleges eszközök (etikai kódexek, integritási képzések stb.), az elsődleges folyamatok és elsődleges struktúrák (aktorok) állnak, amelyeknek közvetlen célja az integritás erősítése.

A kiegészítő eszközök, kiegészítő folyamatok és kiegészítő struktúrák (aktorok) közvetlen célja nem az integritás erősítése, de fontos hatásokat gyakorolhatnak a vizsgált területekre.

Az alapelemek eszközeit az OECD módszertan ugyanakkor négy kategóriába sorolja, amelyek a következők:

- az integritás céljainak meghatározása;
- az integritást erősítő irányítás;
- az integritás követése;
- az integritás kikényszerítése.¹⁴

2.2. Integritásirányítás

Az integritásirányítás a korrupcióval szemben bevált, működőképes szervezeti szinten elfogadott megoldásokon alapuló rendszer, amely megismeri és beépíti a nemzetközi és a hazai legjobb gyakorlatokat is.

Az integritásirányítás alapvetően öt elemből tevődik össze:

- 1) Az intézmények felső vezetése – tehát felülről induló kezdeményezéssel – felismeri az etikus magatartás fontosságát, megteremti az ahhoz szükséges feltételeket, eszközöket, valamint a gyakorlatban is működteti azokat. A vezetés verbális értelemben és tevékenységében példát mutat a beosztott állománynak.
- 2) Szükséges, hogy az etikus magatartást (a közszolgálati etikai követelményeket) megjelenítő alapértékek és standardok (az integritás céljai) a közigazgatásban a szervezeti kultúra részévé váljanak.
- 3) Az alapértékek és standardok megvalósulását az intézmények azon struktúrái és folyamatai (egyedi intézkedések, alkalmazott eszközök, programok) szolgálják, amelyeket az integritásirányítás céljaira működtetnek.
- 4) Az etikai szempontok érvényesülését a szervezeti kultúra és személyzeti politika nagymértékben befolyásolja, különösen a köztisztviselők vonatkozásában. Fontos cél a nyitottság kultúrájának megteremtése, amelyben az alkalmazottak megvitathatnak minden olyan kérdést, amely elősegíti az értékek és standardok érvényesülését.
- 5) Az intézmény standardjait és értékeit (integritását) veszélyeztető kockázatok feltárása érdekében az intézmény olyan eltéréselemzést végez, amelynek eredményeként ismertté válnak a fennmaradó kockázatok, s amelyek alapul szolgálnak a korrupciót mérséklő, integritást erősítő intézkedések kidolgozásához.¹⁵

A fent említett tevékenységek a vállalati menedzsment körében, illetve a modern üzleti tudományokban sokszor és sokféleképpen leírt „**menedzsmentciklus**” alapelemeiként ismertek. Egy jól vezetett szervezet esetében a fenti tevékenységek (**célok vezető általi meghatározása, erőforrás-felhasználás, monitoring, ellenőrzés, kiértékelés**) ciklikus

¹⁴ Nemzeti Közszolgálati Egyetem Közigazgatási alapvizsga, jegyzet, Budapest, 2013., 84. oldal alapján

¹⁵ Nemzeti Közszolgálati Egyetem Közigazgatási alapvizsga, jegyzet, Budapest, 2013., 84-85. oldalak alapján

ismétlődése előfeltételét jelenti az erőforrások hatékony és rendeltetésszerű felhasználásának – ezáltal az organikus fejlődésnek, a szervezet állandó megújulásnak és a külső feltételekhez való rugalmas alkalmazkodásnak.¹⁶

Ilyen módon jött létre az **integritásmenedzsment**, mely **egy olyan ciklikusan megújuló, tudatos szervezeti tevékenységként írható le, amelynek célja az integritás központú szervezeti működés feltételeinek megteremtése és folyamatos biztosítása, és amelynek érdekében a vezetés értékek mellett köteleződik el, ezek mentén a szervezet számára elérendő célokat határoz meg (tervez), ezek érdekében erőforrásokat szabadít fel (programoz), melyek felhasználását gondosan nyomon követi (monitoroz), ellenőrzi és kiértékeli.**¹⁷

2.3. Integritásrendelet céljai, avagy az integritás jogi szabályozottsága, az integritás tanácsadók szerepe

Az államigazgatási szervek integritásirányítási rendszeréről és az érdekérvényesítők fogadásának rendjéről” szóló 50/2013. (II. 25.) Korm. rendelet 2013. március 27-én lépett hatályba. A rendelet hatálya a Kormány irányítása vagy felügyelete alatt álló államigazgatási szervekre és azok munkatársaira terjed ki, a rendvédelmi szervek kivételével.

A Rendelet **értelmező rendelkezései** között a korrupciós kockázatot a jogtalan előny nyújtásának vagy megszerzésének lehetősége jelenti, kiindulva a legáltalánosabb korrupció-fogalom szűkített jelentéséből. Az integritás fogalma az államigazgatási rendszer sajátosságaira koncentrál, amely szerint ez az államigazgatási szerv működésének a rá vonatkozó szabályoknak, valamint a hivatali szervezet vezetője és az irányító szerv által meghatározott célkitűzéseknek, értékeknek és elveknek megfelelő működése; az ezzel kapcsolatos kockázatot pedig magának az államigazgatási szerv integritása sérülésének lehetőségében látja.

A Rendelet integritásirányítási rendszer alatt a vezetési és irányítási rendszernek a szervezet integritásának biztosítására irányuló, a belső kontrollrendszerbe illeszkedő funkcionális alrendszerét érti, amelynek fő elemei a követendő értékek meghatározása, az azok követésében való útmutatás, az értékek követésének nyomon követése és – szükség esetén – kikényszerítése.

A Rendelet általános kötelezettségként fogalmazza meg az államigazgatási szervek részére, hogy minden év végéig fel kell mérni az államigazgatási szerv működésével kapcsolatos integritási és korrupciós kockázatokat, és a felmérés alapján egyéves korrupciómegelőzési intézkedési tervet kell megfogalmazni a kockázatok kezelésére (a korrupciómegelőzési intézkedési terv a kormányzati stratégiai irányításról szóló 38/2012. (III. 12.) kormányrendelet 15. alcíme szerinti intézményi munkaterv melléklete, amelyhez a közigazgatás-fejlesztésért felelős miniszter módszertani segédletet tesz közzé). A fenti éves korrupciómegelőzési intézkedési terv végrehajtását és annak eredményeit a hivatali szervezet vezetőjének a tárgyév december 31-éig nyilvános integritásjelentésben kell összefoglalnia. Az

¹⁶ Angolul: „Plan! Do!, Check! Act!” (ld. PDCA-ciklus).

¹⁷ dr. Sántha György – dr. Klotz Péter: Törzsanyag az integritásmenedzsment című tantárgyhoz, Nemzeti Közszoigálati Egyetem Vezető- és Továbbképzési intézet integritás tanácsadó szakirányú továbbképzési szak, Budapest, 2013, 15-16. oldalak alapján

integritásjelentést meg kell küldeni a közigazgatás-fejlesztésért, valamint a rendészetért felelős miniszter számára. Ugyancsak a hivatali szervezet vezetője köteles gondoskodni a szervezet működésével összefüggő visszaélésekre, szabálytalanságokra és korrupciós kockázatokra vonatkozó bejelentések fogadásáról és kivizsgálásáról.

A szervezet működésével összefüggő visszaélésekre, szabálytalanságokra és integritási és korrupciós kockázatokra vonatkozó bejelentések fogadására és kivizsgálására általános eljárásrendet kell kialakítani, amely kiterjed a bejelentések előzetes értékelésére, a bejelentés kivizsgálásához szükséges információk összegyűjtésére, az érintettek szükség esetén történő meghallgatására, a vonatkozó dokumentumok átvizsgálására, a szükséges intézkedések megtételére, jogkövetkezmények alkalmazására, a bejelentő szervezeten belüli védelmére, illetve elismerésére, valamint a számára – amennyiben elérhetősége rendelkezésre áll – a vizsgálat eredményéről való visszajelzésre. A fenti feladatokat a hivatali szervezet vezetője átruházhatatlan személyes felelősség mellett végzi.

A Rendelet 5. §-a szintén a hivatali szervezet vezetőjéhez delegálja az egyik legfontosabb hatáskört, miszerint az integritási és korrupciós kockázatok kezelésében való támogatására **integritás tanácsadót jelöl ki.**

Az integritás tanácsadó a hivatali szervezet vezetőjének közvetlen irányítása alatt áll. Az egyéb feladatköröket is ellátó integritás tanácsadó egyéb feladatköreiben a hivatali szervezet vezetője által kijelölt más személy által is utasítható lehet, ha ez integritás tanácsadói feladatainak ellátását nem veszélyezteti. Az integritás tanácsadó kijelöléséhez és a kijelölés visszavonásához ugyanakkor a felettes szerv vezetőjének és a rendészetért felelős miniszter előzetes, írásbeli egyetértése szükséges. A magas vezetői szintű egyetértés mindenképpen a munkakör fontosságát és etikai érzékenységét jelenti. Ami az államigazgatási szervek nagyságát illeti, az ötven főnél alacsonyabb engedélyezett létszámú államigazgatás szervnél az integritás tanácsadó feladatait, az államigazgatási szervek közötti megállapodás alapján, az irányítását ellátó felettes államigazgatási szerv integritás tanácsadója is elláthatja. Ebben az esetben az irányított államigazgatási szervnél külön integritás tanácsadó kijelölése nem szükséges, az ennél nagyobb létszámú szerveknél a kijelölés kötelező.

Az integritás tanácsadó feladatai:

- közreműködik az államigazgatási szerv működésével kapcsolatos integritási és korrupciós kockázatok felmérésében, az azok kezelésére szolgáló intézkedési terv, valamint az annak végrehajtásáról szóló integritás jelentés elkészítésében.
- a korrupció megelőzési intézkedési terv alapján javaslatot tesz az államigazgatási szerv hivatásetikai és antikorrupciós témájú képzései megtartására, valamint közreműködik ezek végrehajtásában.
- a hatályos jogszabályok és hivatásetikai szabályok alapján tájékoztatást és tanácsot ad a hivatali szervezet vezetői és munkatársai részére a felmerült hivatásetikai kérdésekben.
- a hivatali szervezet vezetője általi meghatalmazása esetén, a hivatali szervezet vezetőjének nevében ellátja a szervezet működésével összefüggő visszaélésekre, szabálytalanságokra, valamint integritási és korrupciós kockázatokra vonatkozó bejelentések fogadásával és kivizsgálásával kapcsolatos feladatokat.

- A fentiekén túlmenően az integritás tanácsadó adatvédelmi felelősi, esélyegyenlőségi referensi, és fegyelmi biztosi feladatot is elláthat.
- Fontos szabály ugyanakkor, hogy az integritás tanácsadói és belső ellenőri feladatok azonos személy által egyidejűleg nem láthatóak el.

Érdekérvényesítővel történő találkozás

A Rendelet szabályoz egy kiemelten jelentős másik területet is, amely az érdekérvényesítővel kapcsolatos találkozást rendezi. Ennek keretében az államigazgatási szerv munkatársa jogszabályban rögzített eljárásban ügyfélnek panaszosnak vagy az eljárásban résztvevő más személynek nem minősülő, államszervezeten kívüli személlyel (a továbbiakban: érdekérvényesítő) feladatellátása során vagy feladatellátásához kapcsolódóan csak felettese előzetes tájékoztatását követően találkozhat. A tájékoztatásnak ki kell terjedni az érdekérvényesítő és – ha van ilyen – az általa képviselt szervezet nevére, a találkozó céljára, időpontjára és helyére. Amennyiben a tisztviselő a találkozóval kapcsolatban a szervezet integritását veszélyeztető kockázatokra vonatkozó információval rendelkezik, ezt köteles írásban felettese tudomására hozni. A felettes jogosult a tisztviselő érdekérvényesítővel való találkozását megtiltani, vagy harmadik személy jelenlétéhez kötni. A hivatali szervezet vezetője a közigazgatási szerv tisztviselői számára az érdekérvényesítővel való találkozást normatív utasításban is megtilthatja, korlátozhatja vagy harmadik személy jelenlétéhez kötheti. Amennyiben ennek technikai feltételei fennállnak és a hivatali szervezet vezetője ehhez hozzájárult, a tisztviselő az érdekérvényesítővel való találkozásról szóló előzetes írásos tájékoztatást és az érdekérvényesítővel való találkozásról szóló éves jelentést a felettesével megosztott, naplózott elektronikus naptár vezetésével is teljesítheti. Ilyen esetben a ténylegesen megtörtént találkozókat az elektronikus naptárban tilos törölni vagy módosítani, ennek szándékos megszegése fegyelmi felelősséget keletkeztet. A kormányzati szervek hivatali szervezetének vezetői részéről kötelezettséget is keletkeztet a Rendelet, miszerint évente kötelesek áttekinteni az irányításuk alatt álló tisztviselők érdekérvényesítővel való találkozására vonatkozó információkat, felmérni az ezzel kapcsolatos kockázatokat, és a korrupciómegelőzési intézkedési tervben megtenni a kockázatok kezeléséhez szükséges intézkedéseket.

A korrupció elleni küzdelem jegyében, valamint az államigazgatási szervek integritásának megőrzése érdekében a Rendelet – a fenntarthatóságot szem előtt tartva – mindenkire kiterjedő hatállyal **kötelező szabályként írja elő**, hogy az államigazgatási szervek vezetői és tisztviselői kötelesek részt venni az államigazgatási szerv integritásirányítási rendszere kialakítása és működtetése érdekében szervezett integritás, korrupciómegelőzés és etika témájú, központi és szervezeti szinten megtartandó képzéseken, továbbá kötelesek ezeken beosztott munkatársaik részvételét is biztosítani.

III. Záró gondolatok

Az elmúlt évek és a jelenlegi helyzet eredményeképpen megállapítható, hogy a jövőben a közszolgálati hivatás alapelemévé válik az integritás szemléletű megközelítés, az etikus szervezeti kultúra megvalósítása. Kiemelt cél olyan közszolgálati szakemberek képzése, akik **alkalmasak és képesek arra, hogy egy közszolgálati szervezetben támogassák az integritásirányítási rendszer erősödését, hozzájáruljanak az etikus szervezeti kultúra megerősítéséhez.** A közszolgálati alap-, mester-, doktori képzés és az országos tisztviselői továbbképzés rendszerébe beépített integritás ismeretek oktatása több tízezer tisztviselőt és tisztviselő-jelöltet érintett. A közigazgatás-fejlesztési törekvések kiemelt célja egy tisztességes, ügyfélközpontú, erkölcsileg tiszta közszolgálat megteremtése. A korrupciómegelőzési program nemcsak a magyar közszolgálat számára fontos célt valósít meg, hanem nemzetközi jelentőségű szemléletváltáshoz igazodó fejlesztés, mely egyben példaértékűvé teheti hazánk korrupcióellenes intézkedéseit.

Felhasznált irodalom

Báger Gusztáv: Korruptió: büntetés, integritás, kompetencia, Akadémiai Kiadó Zrt., Budapest, 2012.

Effectiveness of Good Governance and Ethics in Central Administration by Ch. Demmke and T. Moilanen (EIPA 2011.)

Fonyó Gyula: Hencz Aurél: Törekvések a közszolgálati etika kialakításáról. 1. köt. Budapest, 1987: (könyvismertetés). In: Állam és igazgatás, 1988. 38. évf. 7. sz. 670-672. pp.

Hencz Aurél: Gondolatok a közszolgálati pragmatikáról és etikáról (1867-1944). In: Magyar közigazgatás, 1993. 43. évf. 1. sz. 13-23. pp.

dr. Kis Norbert, Juhász Lilla Mária, Dr. Hazafi Zoltán, Dr. Horváth Attila, dr. György István, dr. Linder Viktória: Közszolgálati életpályák. NKE Közös alapozó modul, NKTK 2013.

Koi Gyula: Töprengés a közszolgálati etika és a közszolgálati etikai kódex aktuális problémáin. In: Magyar közigazgatás, 2002. 52 évfolyam, 12. sz. 725-736 pp.

Lóczy Péter: A közszolgálat etikai rendszer kialakításának normatív és intézményi feltételei. In: Új Magyar közigazgatás, 2009. 2. évfolyam, 2. sz. 1-11. pp.

Magary Zoltán Közigazgatás-fejlesztési Program (MP 12.0) A Haza Üdvére és a Köz Szolgálatában, Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium, 2012. augusztus 31.

Mátrai Imréné: Hozzászólás a Közszolgálati Etikai Kódex vitaanyagához. In: Humánpolitikai szemle, 1998. 9. évf. 12. sz. 49-52. pp.

MUNKAFÜZET „Korrupciós kockázatok feltérképezése – integritás alapú közigazgatási kultúra terjesztése” ÁROP-1.2.4-09-2009-0002 számú kiemelt projekthez kapcsolódó, „Korrupciós problémák kezelése integritás-menedzsment eszközökkel” című képzéshez szükséges tananyagfejlesztés, oktatás és kapcsolódó elektronikus tananyagfejlesztés” projekt, 2011. szeptember 20.

Nemzeti Közszolgálati Egyetem Közigazgatási Alapvizsga jegyzet, Közszolgálati hivatásetika fejezet (Juhász Lilla Mária). Budapest, 2013.

dr. Sántha György – dr. Klotz Péter: Törzsanyag az integritásmenedzsment című tantárgyhoz, Nemzeti Közszolgálati Egyetem Vezető- és Továbbképzési intézet integritás tanácsadó szakirányú továbbképzési szak, Budapest, 2013.

Szárny és teher, Ajánlás a nevelés-oktatás rendszerének újjáépítésére és a korrupció megfékezésére Bölcsék Tanácsa Alapítvány, 2009.

Szeverényi Dávid: Az EU pénzügyi érdekeinek védelme, Budapest, 2013.

Torma András: Reflexiók a közzolgálati etikához. In: Magyar közigazgatás, 2003. 53. évf. 1. sz. 13-18. pp.

Törő Lajos: Katonai etika. Tiszti hivatás, tiszti értékrend (NKE Egyetemi Központi Könyvtár)
Gecse Gábor- Volter Zsolt: A rendőri hivatás etikai kódexe. Tanulmányok „A rendészet kultúrája - kulturált rendészet” című tudományos konferenciáról. 2009.

Jogszáabályi hivatkozások:

- Magyarország Alaptörvénye
- a pártok működéséről és gazdálkodásáról szóló 1989. évi XXXIII. törvény
- a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása megelőzéséről és megakadályozásáról szóló 2007. évi CXXXVI. törvény
- a közpénzekből nyújtott támogatások átláthatóságáról szóló 2007. évi CLXXXI. törvény
- a közbeszerzésekről szóló 2011. évi CVIII. törvény
- az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény
- a nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény
- a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény
- a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény
- a panaszokról és a közérdekű bejelentésekről szóló 2013. évi CLXV. törvény
- 1023/2001. (III. 14.) Korm. határozat a korrupcióval szembeni kormányzati stratégiáról
- 1037/2007. (VI. 18.) Korm. határozat a korrupció elleni küzdelemmel kapcsolatos feladatokról
- az 1104/2012. (IV. 6.) Korm. határozat a korrupció elleni kormányzati intézkedésekről és a Közigazgatás Korrupció-megelőzési Programjának elfogadásáról
- államigazgatási szervek integritásirányítási rendszeréről és az érdekérvényesítők fogadásának rendjéről szóló 50/2013. (II. 25.) Korm. rendelet